

УДК 338.28

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2020-1.29>

Панасюк В.М.

доктор економічних наук, професор,
Тернопільський національний економічний університет

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Метою статті є систематизація та узагальнення сучасних підходів до оцінювання рівня розвитку інформатизації та цифровізації в Україні. Проведено зіставлення сутності складових елементів категорії «інформатизація» і «цифровізація» та запропоновано авторський підхід до дефініції їх понятійно-категоріального апарату і визначено роль інформатизації та цифровізації у формуванні цифрової економіки. Досліджено основні міжнародні індекси цифровізації економіки та обґрунтовано актуальність створення нового авторського індексу, що відображає доступність цифрового контенту, необхідного для здійснення оцінки розвитку цифровізації економіки України. Розглянуто найбільш відомі міжнародні індекси, які відображають рівень інформатизації економіки, та запропоновано розробити методичний інструментарій щодо оцінки стану і перспектив розвитку інформатизації України. Визначено проблеми, які перешкоджають розвитку та трансформації української економіки у цифрову та окреслено тенденції та напрями розвитку інформатизації та цифровізації в умовах функціонування цифрової економіки України.

Ключові слова: цифрова економіка, інформатизація, цифровізація, цифрова інклюзія, інформаційно-мережевий сектор, інформаційно-комунікаційні технології.

ИНФОРМАТИЗАЦИЯ И ЦИФРОВИЗАЦИЯ: ТЕНДЕНЦИИ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ В УКРАИНЕ

Панасюк В.Н.

Целью статьи является систематизация и обобщение современных подходов к оценке уровня развития информатизации и цифровизации в Украине. Проведено сопоставление сущности составляющих элементов категории «информатизация» и «цифровизация» и предложен авторский подход к дефиниции их понятийно-категориального аппарата. Определена роль информатизации и цифровизации в формировании цифровой экономики. Исследованы основные международные индексы цифровизации экономики и обоснована актуальность создания нового авторского индекса, отражающего доступность цифрового контента, необходимого для оценки развития цифровизации экономики Украины. Рассмотрены наиболее известные международные индексы, отражающие уровень информатизации экономики, и предложено разработать методический инструментарий по оценке состояния и перспектив развития информатизации Украины. Определены проблемы, которые препятствуют развитию и трансформации украинской экономики в цифровую и определены тенденции и направления развития информатизации и цифровизации в условиях функционирования цифровой экономики Украины.

Ключевые слова: цифровая экономика, информатизация, цифровизация, цифровая инклюзия, информационно-сетевой сектор, информационно-коммуникационные технологии.

INFORMATIZATION AND DIGITALIZATION: DEVELOPMENT TRENDS AND DIRECTIONS IN UKRAINE

Panasyuk Valentyna

The purpose of the following article is to systematize and generalize modern approaches to assessing the level of development of informatization and digitalization in Ukraine. The essence of the constituent elements of the category "informatization" and "digitization" is compared, and the author's approach is proposed to define their conceptual and categorical apparatus. The role of informatization and digitization in shaping the digital economy of modern countries is defined. The main international indices of the digitalization of economy are investigated. The urgency of the creation of a new copyright index, which reflects the availability of crucial digital content to assess the development of digitization of the Ukrainian economy, is substantiated. The most famous international indexes that reflect the level of informatization of the modern economy are considered, and it is proposed to develop a methodological toolkit for assessing the state and prospects of development of informatization of Ukraine. The most crucial problems that hinder the development and transformation of the Ukrainian economy into the digital field are identified. The tendencies and directions of development of informatization and digitization in the conditions of functioning of the digital economy of Ukraine are outlined. Formation and level of development of the market of informatization and digitalization, information resources, information space as a whole are the main and one of the defining characteristics of the development of any economic system, both at the macro, meso and microlevels. The specific feature of informatization and digitalization is that the state and level of their development are both the result and

condition of the development of the digital economy of the country, related both to the capabilities of existing information technologies and to the information needs of consumers. The latest political, social, economic and globalization processes are taking place in the world economy, as well as in the Ukrainian environment in particular and require the development and implementation of innovative strategies for the markets of digitalization and informatization of society, as well as the creation of favorable conditions for the transition of the state to the information space. Achieving a positive effect from computerization and digitization requires state intervention in the development of modern trends in the functioning of the digital economy. We advise to consider these areas in three aspects: improvement of the institutional support of the processes of informatization and digitization (legal support of these processes and development of the state policy on global digital platforms); introduction of ways for the rapid development of digital industries and businesses (availability of digital technologies throughout the country and stimulation of the economy by attracting investment capital); increasing digital inclusion (equal access for all segments of the population to digital technologies and opportunities, promoting digital knowledge).

Keywords: digitaleconomy, informatization, digitalization, digitalinclusion, informationandnetworksector, informationandcommunicationtechnologies.

Постановка проблеми. Цифрові та інформаційні технології постійно вдосконалюються та об'єднуються в глобальні мережі, інтегруються в різні сфери життя суспільства і змінюють глобальну економіку.

Великі компанії світу вбачають у впровадженні передових технологій один із головних чинників інноваційного розвитку. Однак Україна сьогодні відстає у розвитку та якості інформаційно-мережевого сектору економіки. Україна лише розробляє стратегію створення власного цифрового ринку (бізнесу) і залишається сферою з непокритим потенціалом [1, с. 92].

Отже, питання щодо тенденції напрямів розвитку цифровізації та інформатизації є актуальним як у практичній діяльності, так і в наукових дослідженнях, адже цифрова економіка передбачає перетворення усіх сфер діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку цифрової економіки та інформаційно-комунікаційним процесам значну увагу приділяли вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: А.П. Добринін, Л.А. Захарченко, Г.Т. Карчева, В.І. Ляшенко, Н.Ю. Подольчак, М.В. Руденко, Г.Г. Чмерук та ін. Але водночас значна кількість проблем щодо бачення тенденцій та напрямів розвитку інформатизації та цифровізації економіки залишається недостатньо розкритою.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження теоретичних аспектів цифрової економіки, визначення тенденцій і напрямів розвитку цифровізації та інформатизації економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні все світове суспільство знаходиться на зростаючій фазі технологічно-інноваційного розвитку. Цей розвиток характеризується четвертою промисловою (комп'ютерною) революцією, виникненням глобальних науково-технічних мереж, розповсюдженням Інтернет-технологій. Усе більша частка суспільного та приватного багатства представлена знаннями та інформацією, а не матеріальними об'єктами, адже сьогодні саме вони формують основну масу інновацій, які призвели до виникнення цифрової економіки.

Важливим складником сучасного глобального ринку є процес розвитку цифровізації та інформатизації економіки. Цифровізація – це процес переходу до цифрового бізнесу (цифрової економіки) на основі застосування сучасної комп'ютерної техніки [2, с. 63]. Інформатизація – це сукупний процес, що спрямований на створення умов для задоволення інформаційних потреб користувачів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій [3, с. 92]. Отже, цифровізація та інформатизація – окремі кате-

горії: перша спрямована на створення єдиного цифрового ринку, а друга – єдиного інформаційного простору. Фундаментальним принципом цифровізації та інформатизації є поліпшення процесів життєдіяльності людей, суспільства і держави за допомогою сучасних технологій в умовах розвитку цифрової економіки.

Цифрова економіка – це самостійний сектор економіки, в якому здійснюється діяльність господарюючими суб'єктами шляхом застосування цифрових та інформаційно-комунікаційних технологій, де основними факторами (засобами) виробництва є цифрові, віртуальні та електронні дані. Розвиток цифрової економіки визначається трьома основними рівнями, а саме:

- ринок і сектор економіки, де існує взаємозв'язок виробників та споживачів;
- рівень інновацій та технологічного розвитку, де створюються та розвиваються нові сектори економіки та сучасні ринки;
- сфера нового цифрового середовища, яка забезпечує необхідні умови для успішного розвитку перших двох попередніх рівнів діяльності.

Інтеграція, зростання та вдосконалення інформаційних технологій та комунікацій змінюють нашу економіку та суспільство. Традиційні економічні процеси набувають сучасних способів взаємозв'язку у цифрових системах. Отже, економіка XXI ст. принципово змінюється, переходячи у статус цифрової [3, с. 95].

Високотехнологічна цифрова економіка формується в умовах інформаційного суспільства та характеризується:

- по-перше, перевагою інформаційно-мережевого сектору економіки над економікою послуг, використанням новітніх технологій під час виробництва, продажу та постачання товарів і надання послуг;
- по-друге, стрімким розвитком компаній, пов'язаних із розробленням комп'ютерної техніки, програмного забезпечення та ін., широким використанням інформаційно-комунікаційних технологій, за рахунок яких досягається інтенсивне відтворення;
- по-третє, зміною якості життя населення, розвитком конкуренції якості;
- по-четверте, переважанням частки послуг у структурі ВВП [4];
- по-п'яте, збільшенням використання природоохоронних та ресурсозберігаючих способів виробництва і високою потребою у висококваліфікованому та креативному персоналі, тому що ключовим елементом у розвитку цифрової економіки є людиноцентризм.

Розвиток цифрової економіки та становлення інформаційного суспільства зумовлюється переходом до формування електронного середовища економічних відносин та інформаційної взаємодії. Процес розвитку та перетворення економіки на цифрову відбуваються під впливом таких складників, як [5, с. 17]:

1) цифрові фінанси – запровадження цифрових технологій у банківський сектор економіки, електронні перекази, онлайн-платежі в електронній торгівлі, електронні торги, електронний державний бюджет, електронні державні закупівлі, державні соціальні допомоги (пенсії), цифрова валюта, мобільні гроші;

2) соціальні мережі – раціональна з економічного погляду взаємодія інноваційного продукту та бази для збору і розповсюдження інформації, яка супроводжується соціальними змінами;

3) цифрова ідентифікація – використання єдиної електронної системи, яка засвідчує особу для голосування, користування соціальними послугами, оплати комунальних платежів та ін.;

4) революція даних – перебування у фокусі уваги взаємопов'язаних інновацій щодо відкриття великих даних.

Розвитку цифровізації економіки сприяють проведення заходів із розроблення нового законодавства у секторі інформації та комунікаційних технологій в Україні, обговорення та приймання нових стратегій цифрової трансформації, спрямованої на використання блокчейну, хмарних технологій, Інтернету тощо. В Україні наявний величезний потенціал щодо розвитку ринку мобільного та фіксованого широкосмугового доступу, розвитку нових послуг [6, с. 94].

Упровадження підприємствами у всіх процесах діяльності досягнень сучасних технологій сприяє розбудові цифрової економіки. Від створення підприємством міцного інформаційного потенціалу, який відображає інформаційну забезпеченість підприємства інноваційним продуктом, ступеня його інформатизації, необхідного для прийняття ефективних інноваційних рішень, значною мірою залежать розвиток підприємства та його конкурентоспроможність. Потенціал у загальному підході до визначення сутності відображає здатність до здійснення будь-якої діяльності та отримання найкращих результатів [7, с. 103].

Прогнози економістів щодо цифровізації економіки вселяють великі надії. Згідно з прогнозами МВФ, обсяг цифрової економіки у світі у 2025 р. сягне 23 трлн дол. США. Основою такого зростання стане трансформація галузей економіки на базі інтелектуальних підключень. Велике поширення Інтернету в Україні дасть змогу збільшити використання цифрових сервісів у багатьох сферах. Так, зростання чисельності користувачів до 15 млн уже в 2021 р. дасть змогу 95% усіх сервісів, салонів, магазинів проводити безготівкові розрахунки. Це вплине на зменшення витрат щодо друку паперових грошей та сприятиме виходу української економіки з тіні. Зростуть продуктивність праці й доходи громадян. Значно зменшиться рівень корупції, оскільки більшість транзакцій буде відбуватися в електронній формі, автоматично та одночасно у декількох реєстрах. За допомогою цифрової сфери можливе формування понад 300–400 тис новостворених робочих місць по всій країні; з переходом на цифрові платформи управління сервісом та інфраструктурою міста стануть привабливішими та зручнішими [8].

Для здійснення оцінки розвитку цифровізації економіки використовуються міжнародні індекси, а саме:

- 1) індекс цифрової еволюції (DEI);
- 2) індекс світової цифрової конкурентоспроможності (WDCI);
- 3) індекс цифрової економіки і суспільства (DESI);
- 4) індекс цифрової економіки (BCG).

Індекс цифрової еволюції (DEI) – у його основі лежить прогрес у цифровій трансформації економіки. Даний індекс складається з чотирьох субіндексів: попит на цифрові технології; рівень пропозиції; інституційне середовище; інноваційний клімат.

Залежно від результатів розрахунку індексу DEI всі країни поділяються на чотири категорії:

– перша категорія включає країни – лідери в інноваціях, які раніше досягнули високого цифрового розвитку, ефективно використовують свої переваги та зберігають темпи зростання;

– друга категорія – країни, які досягли високого рівня цифрового розвитку раніше, але сьогодні знизили свою активність і знаходяться на межі ризику «випадання» зі цієї категорії;

– третя категорія включає країни, для яких притаманне послідовне і впевнене зростання та які володіють великим потенціалом, що дає їм можливість у перспективі для переходу в більш високу категорію цифрового розвитку;

– четверта категорія – країни з низьким рівнем цифрового розвитку [9, с. 41].

Індекс глобальної цифрової конкурентоспроможності (WDCI) відображає потенційні можливості та готовність різних країн адаптуватися до цифрової трансформації економіки [5].

Індекс DESI – індекс цифрової економіки та суспільства дає уявлення про стан цифровізації країн ЄС. Він розраховується як композитний індекс, який підсумовує різні індикатори цифрового розвитку та відстежує еволюцію країн ЄС із погляду їхньої цифрової конкурентоспроможності. До субіндексів вищезгаданого індексу відносяться: підключення, людський капітал, використання Інтернету населенням, інтеграція бізнесу із цифровими технологіями, цифрові державні послуги. Перевагою його є те, що він включає рівень інтеграції цифрових технологій із державою та бізнесом, що дає певне уявлення про стан цифрової трансформації економіки.

BCG характеризує швидкість адаптації до цифрової трансформації, рівень використання широкосмугового Інтернету, хмарних сервісів, RFID-технологій, ERP-систем. Даний індекс включає три субіндекси: розвиток інфраструктури, онлайн-витрати та активність користувачів.

На нашу думку, для розвитку цифровізації в Україні слід запровадити індекс доступності цифрового контенту. Це дасть можливість визначити наявність інформації в електронному вигляді (текстові та аудіовізуальні матеріали, програмні продукти) через різні платформи (фіксований, бездротовий Інтернет, мобільна мережа, супутникові технології).

В умовах інформатизації економіки інформація (точна, надійна, правдива, своєчасна) стає головним економічним ресурсом і базовим чинником розвитку. Вона може виступати як ресурс, послуга, товар, джерело доданої вартості та зайнятості. Вона має низку

особливостей, які полягають у тому, що інформація сама по собі невід’ємна від свого власника, але водночас може ставати предметом угод та інших процесуальних дій, приймати невідгідну форму. Використовувана інформація (придатна для багаторазового і одночасного використання) має особливу цінність, тобто може бути корисна як для всіх, так і для обмеженого числа осіб.

Велике значення мають новизна й актуальність інформації, її достовірність і невичерпність. Сектор виробництва, обробки, зберігання та передачі інформації має низку відмінностей від сектору матеріального виробництва, що пов’язано з особливістю інформації як продукту. Виробництво інформації складається з двох етапів: виготовлення першої одиниці інформаційного продукту і тиражування. Основна частина витрат потрібна для першого етапу виробництва, а витрати на виготовлення копій інформаційного продукту невеликі. Інформаційна продукція відноситься до неспоживчої, відповідно, вона може бути використана необмеженим колом осіб. Для зберігання інформаційних продуктів не потрібна наявність великих складських приміщень, а для продажу – великих торгових залів.

Інформатизація виступає каталізатором соціально-економічного розвитку, оскільки сучасні інформаційні технології відіграють сьогодні провідну роль у розвитку інновацій, підвищення продуктивності та конкурентоспроможності, диверсифікують економіку і стимулюють ділову активність, тим самим сприяючи підвищенню рівня життя населення.

Основу інформатизації становлять ІКТ (інформаційно-комунікаційні технології). Їх розвиток є базисом для інформатизації різних сфер життєдіяльності людей, суспільства і держави. Стрімкий розвиток індустрії ІКТ є передумовою для прискорення процесу інформатизації.

Під впливом процесу інформатизації формується ІКТ-сектор економіки. Він включає у себе два само-

стійних і водночас взаємопов’язаних сектори: сектор інформаційних технологій (ІТ-сектор) і телекомунікаційний сектор (ТЛК-сектор) (рис. 1).

Більшість аналітиків [4–6; 9] дотримується думки, що ІКТ визначатимуть розвиток світового суспільства в майбутньому. Дане твердження підтверджують і міжнародні індекси, які ілюструють широке застосування ІКТ та зростаючий темп їх поширення у світі.

Серед міжнародних рейтингів і досліджень рівня інформатизації та готовності до інформаційного суспільства та електронного уряду найбільш авторитетними є: 1) індекс мережевої готовності (NRI); 2) індекс готовності до електронного уряду (EGDI); 3) індекс розвитку ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) (IDI); 4) індекс економіки знань (KEI).

Індекс мережевої готовності (NRI) є оцінкою здатності країни використовувати можливості інформаційно-комунікаційних технологій у мережевих цілях. Даний індекс надає інформацію про основні чинники, що впливають на розвиток мережевої економіки, з метою їх обліку у державній політиці, а також показує, що лежить в основі відмінності між країнами.

Індекс (EGDI) вважається композитним індексом, що утворюється через сукупність інших субіндексів та використовується для вимірювання готовності та потужності національних адміністрацій у використанні інформаційно-комунікаційних технологій для надання інформаційних послуг населенню, бізнесу та застосування самими органами влади. У світовій практиці під час дослідження рівня розвитку інформатизації суспільства застосовується індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (IDI). Даний індекс являє собою загальнозначущий комбінований показник, який дає характеристику досягненням країн світу з оцінки розвитку ІКТ. Він використовується як інструмент та показник моніторингу загальних процесів, що певною мірою характеризують досягнутий країнами прогрес у напрямі побудови інформаційного суспільства.

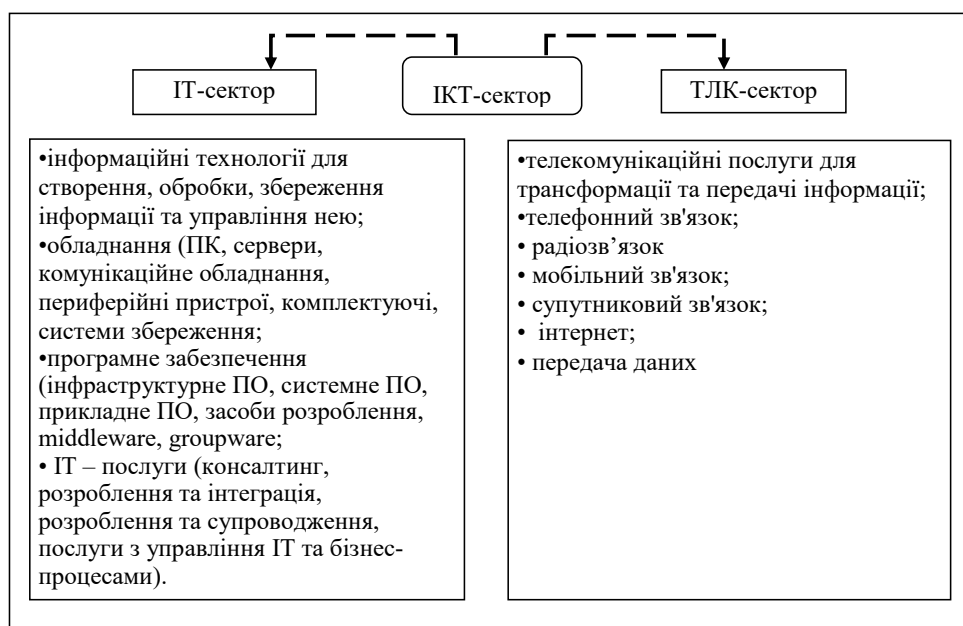

Рис. 1. Структура ІКТ-сектору економіки

Індекс економіки знань (KEI) відображає агреговану величину загального рівня розвитку країни або регіону в системі економічних знань. Основні його складники: економічний та інвестиційний режим; інноваційна система; інформаційна інфраструктура; освіченість населення.

Уважаємо за доцільне об'єднати вищезгадані індекси в один інтегральний індекс, який буде включати в себе таке:

1) наявність умов для розвитку ІКТ – наявність нормативно-правового забезпечення у сфері інформатизації, необхідної інформаційної і технологічної інфраструктури, фінансових і трудових ресурсів;

2) готовність влади, бізнесу та громадян до використання ІКТ – наявність державних програм із розвитку ІКТ, бюджетного фінансування, доступність інформаційних технологій для різних категорій населення і бізнесу;

3) рівень використання ІКТ суспільством, бізнесом і владою – кількість персональних комп'ютерів, мобільних пристроїв, користувачів мережі Інтернет, державних Інтернет-ресурсів.

Це дасть можливість у подальшому розробити методичний інструментарій щодо оцінки стану і перспектив розвитку інформатизації в Україні.

Сьогодні в Україні існує ціла низка проблем, що перешкоджають розвитку та трансформації української економіки у цифрову:

1) низька участь державних установ у розробленні та реалізації Концепції розвитку цифрової економіки (Цифрова адженда України);

2) невідповідність чинного законодавства глобальним викликам та можливостям (прогресивні законопроекти далі не стали законами);

3) невідповідність програм розвитку, національних, галузевих та регіональних стратегій цифровим можливостям;

4) відсутність окремих цифрових інфраструктур (інфраструктура Інтернету речей, довіри та електронної ідентифікації);

5) недосконалий ринок інвестиційного капіталу;

6) дефіцит висококваліфікованих фахівців для ефективного розвитку інформатизації, цифровізації та цифрової економіки;

7) низький рівень автоматизації, інформатизації та цифровізації державних послуг через низьку мотивацію урядових постанов [10].

Виходячи з вищевикладеного, слід констатувати, що трансформації та динамічні зміни у світовій економіці вимагають від українських підприємств запровадження та вироблення інноваційних стратегій щодо інтеграції у глобальний ринок. Таким чином, виникає необхідність у розробленні напрямів розвитку інформатизації та цифровізації в умовах функціонування цифрової економіки. Уважаємо за доцільне розглядати дані напрями в трьох аспектах:

I. Розвиток цифрових індустрій та бізнесу:

1) доступність діджитал-технологій по всій країні;

2) залучення платформи для трансформації усієї економіки;

3) стимулювання економіки шляхом залучення інвестиційного капіталу;

4) розповсюдження бізнес-моделей, що відносяться до ідеології економіки «спільного споживання»;

5) формування відповідних інформаційних ресурсів підприємства.

II. Удосконалення інституційного забезпечення процесів інформатизації та цифровізації:

1) нормативно-правове забезпечення процесів інформатизації та цифровізації;

2) вироблення політики держави стосовно глобальних цифрових платформ;

3) державне стимулювання виробництва інформаційних товарів і послуг із метою виходу ІТ-компаній з аутсорсингових компаній;

4) цифровізація державних послуг у сфері електронного уряду та урядування («держава у смартфоні»);

5) посилення експорту інформаційних послуг та цифрової продукції;

6) встановлення пільгового оподаткування підприємств, які займаються впровадженням цифрових технологій та застосувань до них «податкових канікул»;

7) створення оптимального програмного забезпечення щодо обліку цифрової продукції;

8) посилення кібербезпеки, інформаційної безпеки, захисту прав Інтернет-користувачів.

III. Підвищення цифрової інклюзії:

1) рівний доступ усіх верств населення до цифрових технологій та можливостей;

2) підвищення рівня покриття територій країни цифровими інфраструктурами;

3) створення сучасних умов і можливостей для реалізації людського капіталу;

4) вивчення зарубіжного досвіду цифрової інклюзії;

5) популяризація цифрової грамотності серед населення;

6) залучення висококваліфікованих кадрів;

7) запровадження у системі освіти новітніх методик навчання: фокусу на STEM-освіту, soft skills та підприємницьких навичок (закріплення знань та вмій).

Висновки з проведеного дослідження. Новітні політичні, соціальні, економічні і глобалізаційні процеси, що відбуваються у світовій економіці та в українському середовищі, зокрема, вимагають вироблення та запровадження інноваційних стратегій на ринки цифровізації та інформатизації суспільства, а також створення сприятливих умов переходу держави до інформаційного простору. Отже, формування і рівень розвитку інформатизації та цифровізації, інформаційних ресурсів, інформаційного простору в цілому є основною і однією з визначальних характеристик розвитку будь-якої господарської системи на макро-, мезо- і мікрорівнях. Специфічною рисою інформатизації та цифровізації є те, що стан і рівень їх розвитку виступають одночасно і результатом, і умовою розвитку цифрової економіки країни, пов'язаних як із можливостями існуючих інформаційних технологій, так і з інформаційними потребами споживачів.

Досягнення позитивного ефекту від інформатизації та цифровізації вимагає втручання держави у процес розроблення сучасних напрямів розвитку і функціонування цифрової економіки. Уважаємо за доцільне розглядати дані напрями в трьох аспектах: удосконалення інституційного забезпечення процесів інформатизації та цифровізації (нормативно-правове забезпечення даних процесів та вироблення політики держави стосовно глобальних цифрових платформ); запровадження шляхів щодо стрімкого розвитку цифрових індустрій та бізнесу (доступність діджитал-технологій по всій

країні та стимулювання економіки шляхом залучення інвестиційного капіталу); підвищення цифрової інклюзії (рівний доступ усіх верств населення до цифрових технологій та можливостей і популяризація цифрової грамотності серед населення).

Перспективою подальших наукових досліджень щодо вдосконалення напрямів розвитку цифровізації та інформатизації має стати розроблення інструментарію щодо оцінки їх стану та перспектив розвитку в Україні.

Список використаних джерел:

1. Соколова Г.Б. Деякі аспекти розвитку цифрової економіки в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 1(51). С. 92–96.
2. Руденко М.В. Цифровізація економіки: нові можливості та перспективи. *Економіка та держава*. 2018. № 11. С. 61–65.
3. Чмерук Г.Г. Цифрова економіка як окремий сектор національної економіки держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2019. № 27. С. 92–97.
4. Подольчак Н.Ю., Білик О.І., Левицька Я.В. Сучасний стан цифровізації в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7300> (дата звернення: 16.01.2020).
5. Карчева Т.Г., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. *Фінансовий простір*. 2017. № 3(27). С. 13–23.
6. Захарченко Л.А., Хазрат М.С., Григор'єв М.С. Стратегічні напрями формування інформаційного потенціалу підприємства в умовах цифрової економіки. *Modern Economics*. 2018. № 12. С. 93–99.
7. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка. Київ : КНЕУ, 2006. 316 с.
8. Кириленко А.В., Тишук Т.О. Від традиційної до цифрової: як «ботани» і «нерди» побудували найдинамічнішу галузь української економіки. URL : <https://voxukraine.org/longreads/plugged-in-economy/index.html> (дата звернення: 08.01.2020).
9. Піжук О.І. Сучасні методологічні підходи до оцінювання рівня цифрової трансформації економіки. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 39–47.
10. Україна – 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. Український інститут майбутнього. 2020. URL : <https://strategy.uifuture.org> (дата звернення: 10.01.2020).

References:

1. Sokolova H. B. (2018) Some aspects of digital economy development in Ukraine. *Economic Bulletin of Donbass*. No. 1 (51), P. 92-96.
2. Rudenko M. V. (2018) Digitizing the Economy: New Opportunities and Perspectives. *Economy and the state*. No. 11. P. 61-65.
3. Chmeruk H. H. (2019) Digital economy as a separate sector of the national economy of the state. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*. No. 27, P. 92-97.
4. Podolchak N. Yu., Bilyk O. I., LevytskaYa. V. (2019) The current state of digitalization in Ukraine. *An efficient economy*. No. 10, 2019. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?Op=1&z=7300> (accessed 16 January 2020).
5. Karcheva T. H., Ohorodnia D. V., Openko V. A. (2017) The digital economy and its impact on the development of national and international economies. *Financial Space* No. 3 (27). P. 13-23.
6. Zakharchenko L. A., Khazrat M. S., Hryhoriev M. S. (2018) Strategic directions of formation of information potential of the enterprise in the conditions of digital economy. *Modern Economics*. No. 12. P. 93-99.
7. Fedonin O. S. (2006) Enterprise potential: formation and evaluation. Kyiv: KNEU, 316 p. (in Ukrainian)
8. Kirilenko A. V., Tischuk T. O. (2018) From traditional to digital: both nerds and nerds have built the most dynamic industry in the Ukrainian economy. URL: <https://voxukraine.org/longreads/plugged-in-economy/index.html> (accessed: 08 January 2019).
9. Pizhuk O. I. (2019) Modern methodological approaches to assessing the level of digital transformation of the economy. *Business Inform*, No. 7. P. 39-47.
10. Ukrainian Institute of the Future (2020). *Ukraine – 2030E – a country with advanced digital economy*. 2020 URL: <https://strategy.uifuture.org> (accessed: 10 January 2019).

E-mail: tina.panasjuk@gmail.com